

(čtvrté dějství)

IV. 1. Představení postavy tohoto dějství – děj/popis

Na scéně je Elizabeth. Tj.: Po odchodu Naturála s Heloisou začnou duchové měnit scénu, přičemž tam vejde i E. Posadí se, připraví se k práci – rozloží si papíry, inkoust... Pak vstane a vojenským krokem zamyšleně pochoduje sem a tam. Tváří se u toho jako někdo, kdo prohrává svou válku s nepřítelstím. Občas si v náhlém osvětlení sedne za stůl a něco si poznamená. Pak vstane a opět pochoduje. Na scénu přichází Kamil doprovázen Relátami. ~~Seřadí se i s nimi za pochoduující Elizabeth a chvíli pochodují spolu s ní.~~ To se mi nezdá, vždycky se přece teprve seznamuje se situací, až pak se do ní zapojí. Navíc – mohly by Reláty pochodovat stejně? Proto: Uhýbají před blížící se E. (Reláty na opačné strany, Kamil se tiskne ke zdi, pak přeběhnou dopředu doprava nebo dozadu doleva (stůl bude asi uprostřed). Když se pak Elizabeth znovu usadí, aby si zapsala novou myšlenku, Kamil zůstává stát.

IV. 2. Naznačení teorie Relát a tajuplné osvětlení situace – popis (děj)

Sejdou se zase na jedno místě – vpravo vpředu, stojí v šikmé řadě (zprava Černá, Bílá, Kamil) napůl natočení k E.

Pasáž se odehrává v komorním, důstojném duchu a s respektem vůči E. Proto se všechny postavy chovají ohleduplně, jakoby šeptají a snaží se nerušit.

Kamil ukazuje na E., trochu nespokojeně, zmateně: „Co má tohle znamenat?“

Bílá Reláta pravou rukou pokyne směrem ke Kamilovi: „Jsi svědkem významné události.“

Černá Reláta levou rukou pokyne směrem ke Kamilovi: „Právě se zde přepisuje historie.“

Kamil překvapeně, ale i nedůvěřivě: „Vážně?“

Kamil přistoupí k Elizabeth, která je momentálně zahleděná do nikam. Zamává jí rukou před obličejem.

Kamil otočí se k Relátám, tedy zády k E.: „Víte vůbec, že jsme tady?“

Bílá Reláta: „Naši přítomnost tuší, i když si jí není jistá. Důraz: O tobě dozajista ví.“

Černá Reláta ihned naváže: „Jen jsi jí naprosto ukradený.“

Kamil (k Elizabeth – odhodlává se, pak opatrně – je to přece v zásadě slušný hoch): „Pani? Haló?“

Elizabeth (překvapeně zvedne hlavu a štěkne): „Co je? Co chceš?“

Kamil (prvně k Relátám): „Vidí mě, sláva.“ *podává Elizabeth ruku* „Jmenuji se Kamil.“

Elizabeth (nezaujatě, ruku nepřijímá): „To se máš.“ *vrací se zpět mezi myšlenky, tj. skloní hlavu a zvedne papír*

Kamil zklamaně odchází směrem k R.: „S tou nic nebude. Jdeme dál!“

Reláty každá opačnou rukou jej na dálku zastavují a naléhavě: „Počkej.“

Kamil zastaví se, ale snaží se hrát drsného: „Nečekám, hodinky tikají!“ *ukazuje na hodinky, které nemá. Ukáže hlavou přes rameno, intonace typu „netřeba s ní ztrácet čas“.*
„Tahle žádné dobrodiní nepotřebuje.“

Černá Reláta spustí ruku: „Ale o to přece nejde.“

Kamil netrpělivě rozhodí rukama, otáčí se na E. a zpět k R.: „Tak o co jde?“

Bílá Reláta spustí ruku: „O to, abys pochopil lekci o dobru.“

Černá Reláta přistoupí k němu a položí mu ruku na rameno: „Frau Elizabeth ti v tom může být náramně nápomocná.“

Kamil trochu pohrdavě: „Elizabeth, jo? Ohlédne se přes rameno na E., zpět k R. a ukáže palcem přes rameno dozadu. Co je vlastně zač?“

Bílá Reláta přistoupí k němu z druhé strany a položí mu ruku na druhé rameno:
„Sestra svého bratra.“

Elizabeth se náhle prudce postaví, Kamil sebou trhne, Reláty klidně odstoupí. Chvilí se nejistě rozhlíží jako učitelka, která hledá, kdo po ní hodil vlašťovku. Pak stejně prudce usedá a dál píše, jako by se nic nestalo.

Kamil (posměšně): „I propána. A jakou lekci mám chápat?“

Poučení o dobru pronášejí Reláty obzvláště důstojně a důrazně.

Bílá Reláta (současně s černou: kvůli srozumitelnosti možná těsně po sobě, třeba s překrytím posledního a prvního slova): „Žádné dobro není.“

Černá Reláta (současně s bílou): „Všechno je dobré.“

Kamil otáčí se od jedné ke druhé: „Cože?!“

Bílá Reláta (současně s černou): „Všechno je dobré.“

Černá Reláta (současně s bílou): „Žádné dobro není.“

Chvilka zaraženého ticha, Kamil se jen tak po očku podívá podezřívavě na obě R.

Kamil zakrouťí hlavou: „Víte, ---- tohle asi rovnou skočíme.“ *poodchází směrem pryč ze scény, rozhlíží se po Pragmálovi* „Kde je ten poslední šašek?“ Reláty se v očekávání následujícího natočí k E.

IV. 3. Důsledek relativismu pro jednání – argumentace

Elizabeth (vstává, nadšeně křičí do prostoru): „Nadčlověk!“

Kamil (zastavuje se): „Pardon, to bylo na mě?“

Elizabeth (zamyšleně si podepře bradu, v obavách): „Židi...“

Kamil: „No dovolte!“

Elizabeth začíná přemýšlivě kráčet po scéně. Kamil teď stojí uprostřed, z každé strany má jednu Relátu. Jak mluví, všichni tři sledují Elizabeth a otáčí hlavu ze strany na stranu podle jejího pochodu.

Černá Reláta: „Co je dobré pro tebe, Kamile, nemusí být dobré pro druhého.“

Bílá Reláta: „Co je dobré pro druhého, nemusí být dobré pro tebe, Kamile.“

Černá Reláta: „Snažíš se pomáhat druhým, ale vlastně jim škodíš.“

Bílá Reláta: „Snažíš se druhým škodit, ale vlastně jim pomáháš.“

Černá Reláta: „Za co jsi zde dnes slaven, by tě před sto lety ubili.“

Bílá Reláta: „Za co by tě tady ubili, bys na druhém konci světa byl slaven.“

Černá Reláta: „Dobré?“

Bílá Reláta: „Špatné?“

Elizabeth (zamyšleně): „Nadčlověk?“

Kamil: „A jak teda zjistím, co mám dělat?“

Černá Reláta: „Nezjistíš, Kamile.“

Bílá Reláta: „A proto nejlépe uděláš...“

Černá Reláta: „Když nebudeš dělat nic.“

Elizabeth usedá. Kamil přechází do popředí.

Kamil (zásadně nesouhlasí): „Ale já musím něco udělat. Dábel mě pošle do pekla, když neudělám nic! Nic jsem dělal předtím a málem mě tam poslal; říkám vám, ten chlap je magor!“

IV. 3. Pokus o dobrý skutek – děj (/popis)

Elizabeth (zasvěceně): „Antikrist!“

IV. 3. a. Další vysvětlení situace – popis

Bílá Reláta (chytá se Kamila a odvádí jej): „Jestli si to opravdu myslíš, tak pomoz Frau Elizabeth.“

Kamil: „A co ona vlastně dělá?“

Černá Reláta (chytá se Kamila a odvádí jej jinam): „Přemýšlí, jak nejlépe naložit s odkazem svého velkého bratra.“

Bílá Reláta (chytá jej za ruku): „To, co po něm zbylo, by mohlo posloužit mnohému dobru.“

Černá Reláta (chytá jej za pas): „Nebo taky velkému zlu, samozřejmě.“

Kamil: „No... tak já to zkusím.“

IV. 3. b. Kamil se pokouší eliminovat „špatné“ teze – argumentace/děj

Reláty ustupují, Kamil opatrně přistupuje k píšící Elizabeth.

Kamil: „Guten Tag, Herr Fräulein. Totiž Frau. Wie geht es... toto... Ihnen?“

Elizabeth bez zjevného důvodu, mechanicky a s rozmyslem, hodí po Kamilovi tužku.

Kamil (bez hnutí brvy): „Že bych vám s něčím pomohl?“

Elizabeth: „Podal bys mi tužku?“

Kamil: „Samozřejmě.“ *načež jí podá tužku, Elizabeth pokračuje v psaní.*

Kamil (nakukuje jí přes rameno): „Bylo mi řečeno, že tu pracujete na něčem důležitém.“

Elizabeth: „To bys nepochopil. To by nikdo nepochopil.“ *skládá hlavu do dlaní* „Ach, mein Bruder! Já tě nechápu!“

Kamil (nahlíží do papírů): „To nějak dáme dohromady, počkejte, co to tu máme“ *bere některé papíry a předčítá* „Lháři, holoto, plebejci...“ *nahlíží blíže, jako by nemohl přečíst* „hlupáci, pitomci, křesťané... Milý člověk, ten váš bratr.“

Elizabeth (zasněně): „Jak on hned do každého viděl...“

Kamil (zřetelně vyjmenovává): „Psi, hovada, traviči života z povolání, nemohu vámi ani dost pohrdat. Inu, není to špatné, ale možná by to chtělo méně, rozumíte, méně - nadávek.“

Elizabeth (štěkne): „Proč?“

Kamil (váhavě): „Tak... nadávat lidem je špatné.“

Bílá Reláta (znuděně z povzdálí): „To záleží.“

Černá Reláta (blahosklonně, stylem „já jsem ti to říkala“): „Někdy jsou nadávky jediná motivace, která člověka pohne k lepším výkonům.“

Elizabeth (pro sebe): „No, mohla bych z toho snad vypustit pár idiotů. Ať lidé neříkají, že byl bratr hulvát...“

Kamil (s pohledem na Relátách, nejistě): „Počkejte, Elizabeth. Zkusme se raději soustředit na obsah.“ *dále zkoumá papíry* „Třeba všechna ta vůle k moci. To není správné pít se takhle po moci.“

Elizabeth vstane ze židle a rázným maršem připochoduje ke Kamilovi, z čehož je Kamil trochu nervózní. Vezme od něj papíry a v napřažené pravici je drží před sebou, zatímco je čte.

Elizabeth (štěkne): „Proč?“

Kamil (bere si opatrně zpátky papíry z Elizabethini „hajlující“ pravice): „Chtít všechno ovládat, to nedělá žádnou dobrotu. Toho jsou plné komiksy.“

IV. 3. c. „Špatné“ teze z hlediska relativismu – argumentace

Černá Reláta: „To záleží.“

Bílá Reláta: „Moc může být použita i k dobrým účelům.“

Černá Reláta: „A jak by mohlo být zlé toužit páchat dobro?“

Kamil: „Na tom něco bude. A co třeba tohle? Bůh je mrtev. To je takové pesimistické, nezdá se vám?“

Černá Reláta: „To záleží.“

Kamil: „A na čem zase?“

Bílá Reláta: „Na tom který bůh.“

Kamil (už přímo k Relátám): „Zatraceně porád! A co všechno to nadávání křesťanům? Tady píše: bledí podzemní upíři. To od něho vůbec není pěkné!“

Bílá Reláta: „To záleží.“

Černá Reláta: „Kolik křížových výprav vyhlásili... Kolik lidí upálili...“

Kamil: „A co Židi? Co může být špatného na Židech?“

Černá Reláta: „To záleží.“

Bílá Reláta (naoko pohoršeně): „Ukřižovali nám přece našeho spasitele.“

Kamil (rozvztekle): „Křesťanského spasitele! A křesťané jsou žháři a křižáci!“

Reláty (nadšeně): „To záleží!“

Kamil (křikne a praští s papíry o zem): „Do pekla s tím!“

Privolan zpoza zakulisí vykráčí Ďábel se svými lejstry, upře na Kamila přísný pohled. Kamil se vzpamatuje.

Kamil (omluvně): „Do hajzlu! Chtěl jsem říct do hajzlu, fakt!“

IV. 3. d. Kamil chce zdůraznit „dobré“ teze“

Ďábel se s povýšeným výrazem otočí na podpatku a zajde zpět do zákulisí.

Kamil (sbírá ze země své papíry, k Relátám): „Víte vy co? Já se vás na názor neptal. Děkuju, ale už to tady zvládnou sám.“

Černá Reláta (být-tebou-raději-bych-to-nedělala tónem): „Kamile...“

Kamil: „Šuš!“

Bílá Reláta (soucitně): „Kamile...“

Kamil (přiloží si prst na pus): „A!“

Reláty si po jeho vzoru přiloží prst na ústa, takto setrvají. Kamil je chvíli nedůvěřivě pozoruje, pak se zadostiučiněně vrací ke svým papírům.

Kamil: „Víte, Elizabeth, třeba bychom v tom nic škrtat neměli. Třeba bychom mohli jen zdůraznit, co je na tom dobré.“

Elizabeth: „A to?“

Kamil (s novým zápalem): „Mně se třeba líbí, jaký tady váš pan bratr klade důraz na to, aby se lidé snažili být co nejlepší. Víte, pracovat na svých chybách, zdokonalovat se, překonávat... To by stálo za to trochu podtrhnout, ne?“

Elizabeth (zamyšleně): „Hmm-m...“

Kamil (k Relátám): „Ne?“

Reláty stále s prstem na ústech zdůrazňují, že jim bylo nakázáno mlčet a tak mlčí.

Kamil (samolibě): „Přesně.“

Elizabeth (hypoteticky): „No... Snad bych to mohla trochu rozpracovat...“

Kamil: „Třeba tu část s tím potenciálem, co mají různí lidé.“

Elizabeth: „To je dobrý nápad. Tak si říkám, nadčlověk, co se na tom může pokazit.“

Elizabeth si balí své papíry a rázně zmizí ze scény.

Kamil (vítězoslavně směrem k Relátám): „Cha!“

Kamil velmi spokojený sám se sebou odchází ze scény. Reláty po chvíli spouští prst ze svých úst a poněkud znechuceně se dívají směrem, kterým Kamil odešel.

IV. 4. Dohra v historickém kontextu (= zpochybnění Kamilova skutku) – argumentace

Bílá Reláta: „To je blbec.“

Černá Reláta: „To záleží.“

Bílá Reláta: „Na čem?“

Černá Reláta (spekulativně): „V jednom indiánském kmeni missourijských siouxů...
Ne, máš pravdu. Je to blbec.“

Reláty odcházejí ze scény, konec čtvrtého dějství.